

СОЦІАЛЬНИЙ ІНТЕЛЕКТ: ПОНЯТТЯ, ФУНКЦІЇ, СТРУКТУРА

У статті висвітлюється досвід зарубіжних та вітчизняних науковців щодо теоретико-методологічного аналізу феномену соціального інтелекту, його функцій та структури. Наводяться результати теоретичного вивчення провідних підходів до концептуалізації поняття "соціальний інтелект". Визначається сучасний стан та тенденції розвитку зазначеної проблеми.

Ключові слова: соціальний інтелект, функції соціального інтелекту, когнітивна, емоційна, комунікативно-організаційна складові соціального інтелекту

Постановка проблеми. Соціальний інтелект є одним з найважливіших компонентів життєдіяльності особистості, оскільки дає можливість людині пізнавати саму себе, забезпечує правильне розуміння вчинків оточуючих, їх вербальних і невербальних реакцій.

Соціальний інтелект виступає важливою когнітивною складовою структури комунікативних здібностей особистості. Він допомагає прогнозувати розвиток міжособистісних стосунків, "загострює" інтуїцію, передбачливість, забезпечує психологічну витривалість; дає змогу долати раптові кризи, стреси та ситуації, які загрожують самоповазі.

Особливу роль соціальний інтелект відіграє у соціономічних професіях (типу "людина – людина"), які потребують високого рівня розвитку якостей, що забезпечують успішність й ефективність у стосунках з людьми.

Характерною особливістю діяльності представників комунікативних професій виступає висока інтенсивність професійної взаємодії з різними категоріями людей, які звертаються за кваліфікованою допомогою. Це, у свою чергу, передбачає вміння фахівця співвідносити контекст ситуації взаємодії з особистісними особливостями її суб'єктів, прогнозувати їхню поведінку, здійснювати індивідуалізований підхід до вирішення наявних проблем.

Науковий статус перелічених вище умінь та навичок спеціаліста відображається поняттям "соціальний інтелект" (далі – СІ), котре трактується як здатність, заснована на соціально-психологічних знаннях та досвіді у галузі міжособистісної взаємодії, точно розрізняти соціальний контекст ситуацій, орієнтуватися у них, чітко інтерпретувати особистісні й поведінкові особливості їх учасників.

Поряд з цим зміст, функції, психологічні механізми СІ вивчені недостатньо, так само недостатньо досліджені й особливості його прояву у процесі фахової підготовки представників комунікативних професій.

Мета статті: аналіз провідних теоретико-методологічних підходів до проблеми концептуалізації поняття "соціальний інтелект".

Результати теоретичного аналізу. Поняття СІ є одним з найбільш суперечливих у сучасній соціально-психологічній науці, хоча й вивчається понад 80 років, починаючи з праць Е. Торндайка. Саме він запропонував розуміти поняття "СІ" як здатність розуміти інших людей та поводитись з ними мудро й адекватно. Погляд на СІ як на статичну, сформовану багатокомпонентну структуру, що ґрунтується на базових здібностях (психометричний підхід), обмежив розуміння самостійного статусу зазначеного феномену. Наслідками такого підходу виступають: відсутність узгодженого визначення "СІ" та складності в його диференціації від близьких за змістом понять (наприклад, "соціальна перцепція", "соціальне мислення", "соціальна компетентність" та ін.).

Вітчизняні дослідження. У межах загальнопсихологічного підходу за аналогією з абстрактним інтелектом виокремлюються вербальна і невербальна складові СІ (О. Григоренко, О. Лобанов, Д. Люсін, М. Холодна, Д. Ушаков та ін.). СІ використовує подвійну репрезентацію: вербальну (значуще корелює з формально-логічним інтелектом) та невербальну (інтуїція), й завдяки їм забезпечує ефективну комунікацію.

У межах вікового підходу (Л. Виготський, Д. Ельконін, О. Чеснокова та ін.) розглядається логіка розвитку СІ в онтогенезі. СІ – це здатність орієнтуватись на суттєві характеристики комунікативної ситуації, які не піддаються безпосередньому спостереженню (наприклад, думки, почуття, наміри, причини певної соціальної поведінки інших), і здатність, спираючись на ці орієнтири, обирати можливі способи опосередкованого досягнення власних чи спільних цілей за умови неможливості їх прямого досягнення.

Представники соціально-психологічного підходу (Г. Андреєва, Ю. Жуков, Ю. Смельянов, Л. Петровська, П. Растянніков та ін.) пропонують розуміти СІ як здатність приймати рішення стосовно поведінки в конкретній міжособистісній ситуації, спираючись на попередню орієнтацію, сприйняття й

інтерпретацію її змісту (міжособистісне сприймання, каузальна атрибуція). В якості суб'єкта в ній може виступати як окремий індивід, так і група.

Найбільш тісний зв'язок існує між поняттям "СІ" та наступними соціально-психологічними категоріями: "соціалізація", "комунікативна компетентність", "соціальна компетентність", "особистість", "соціальна обдарованість".

Одним з провідних понять соціальної психології є соціалізація, яка виступає механізмом формування особистості й забезпечує входження людини до певної соціальної групи чи спільноти [3]. Соціально-психологічний розвиток особистості передбачає формування здібностей, які забезпечують їй соціальну адекватність. До таких здібностей відносять СІ та соціальну уяву. СІ – це здатність вирізняти й помічати складні відносини й залежності в соціальній сфері. А формується він у процесі людської діяльності, у сфері спілкування та соціальної взаємодії.

Російський психолог Ю. Ємельянов, вважає СІ стійкою здатністю розуміти самого себе та інших людей, заснованою на специфіці розумових процесів, афективного реагування та соціальному досвіді. Ця здатність дозволяє прогнозувати вчинки оточуючих, їх взаємини, моделювати міжособистісні події. На думку автора, СІ включає в себе сензитивність – особливу чутливість до психічних станів, прагнень, цілей, цінностей інших, яка має емоційну природу. Вчений вдається до уподібнення термінів "СІ" та "комунікативна компетентність". Під комунікативною компетентністю розуміється рівень сформованості міжособистісного досвіду, необхідного індивіду для успішного функціонування в межах своїх здібностей та соціального статусу. Обидва феномени формуються завдяки інтеріоризації соціальних контекстів і закріплюються в когнітивних структурах психіки у вигляді вмій і навичок [4].

У сучасних дослідженнях досить часто поряд з поняттям "СІ" зустрічається поняття "соціальна компетентність", які не слід ототожнювати. СІ – це глобальна здібність, що виникає на базі комплексу інтелектуальних, особистісних, комунікативних і поведінкових рис та рівня енергетичного забезпечення процесів саморегуляції. Ці риси обумовлюють прогнозування розвитку міжособистісних ситуацій, інтерпретацію інформації і поведінки, готовність до соціальної взаємодії та прийняття рішень [6]. Соціальна компетентність – система знань про соціальну дійсність та себе, система складних соціальних вмій та навичок взаємодії, поведінкових сценаріїв для типових соціальних ситуацій, які й дозволяють швидко й адекватно адаптуватись до існуючих обставин. Обидва феномени об'єднує те, що вони: 1) надають можливість адекватно адаптуватись в умовах соціальних змін; 2) забезпечують правильну оцінку ситуації. Відмінність полягає в механізмах формування зазначених явищ.

Існує ще одна не менш важлива категорія соціально-психологічної науки – особистість. Особистість неможливо розглядати без її стійких індивідуально-типологічних властивостей: здібностей. СІ є незмінною складовою когнітивних (Н. Каліна), соціально-перцептивних (В. Лабунська, А. Южанінова), спеціальних (М. Амінов, Л. Лепіхова), соціальних (О. Власова) здібностей і входить до так званої "соціальної обдарованості" особистості (О. Бодальов). Н. Каліна вважає, що СІ є специфічним когнітивним утворенням, яке забезпечує ефективність соціальної активності особистості, це особлива форма організації її ментального (розумового) досвіду у сфері соціальної взаємодії. СІ виявляється у спілкуванні, спільній діяльності, груповій та міжгруповій взаємодії, управлінні та керівництві, й фактично, є когнітивною основою комунікативної компетентності. В основі його формування знаходиться процес інтеріоризації культурного досвіду [5].

Зарубіжні дослідження. Після робіт Е. Торндайка інтерес до поняття "СІ" значно збільшився й уявлення про нього розширилися. Поряд з тим наявне розмаїття тлумачень СІ різними авторами вимагає чіткого формулювання даного поняття; для цього спробуємо інтегрувати існуючі погляди.

Аналіз досліджень засвідчує, що в цілому визначення СІ припускає розрізнення таких аспектів, як соціальні знання (С. Вонг, Дж. Дей, С. Максвелл, Н. Мир, С. Космітський, К. Джон та ін.); соціальна пам'ять (Дж. Вашингтон та ін.); соціальне сприймання (Р. Рігіо та ін.); соціальна чи комунікативна компетентність (М. Форд, М. Тісак, Н. Кентор та ін.); соціальна інтерпретація – дешифрування невербальної інформації (Р. Ентоні, Р. Розенталь, Д. Арчер, Р. Аркет, Р. Стернберг, Дж. Сміт та ін.); соціальна інтуїція (Ф. Чапін, С. Вонг, Дж. Дей, Д. Кітінг, Р. Розенталь та ін.); прогнозування (С. Космітський, О. Джон та ін.); соціальна адаптація чи здатність пристосовуватися (Д. Кітінг, Ф. Чапін, Н. Кентор, Р. Харлоу та ін.); соціально-когнітивна гнучкість (К. Джон, Дж. Дей та ін.); самооцінка (Н. Марлоу, Н. Фредріксон, Л. Браун, М. Форд, М. Тісак) [7].

Більш пізні роботи, які містять найрізноманітніші напрямки емпіричних досліджень, пов'язаних з СІ, розкривають його у контексті онтогенезу психіки, зокрема, пов'язуючи з її афективною стороною: як взаємодію когнітивного та афективного (С. Космітський і О. Джон, 1993); як вид суб'єкт-суб'єктного пізнання (Ю. Ємельянов, 1985; Н. Кудрявцева, 1994); як використання "внутрішнього досвіду" (Д. Ушаков, 2004); як інтуїтивний характер прояву СІ (С. Белова, 2004) [7; 9; 11]. Разом з тим всі перераховані підходи можна умовно звести до трьох груп:

1. СІ – це вид пізнання, що перебуває в ряду інших видів інтелектуального пізнання, які відрізняються один від одного специфікою свого об'єкта. Однак цей підхід не дозволяє пояснити специфічних рис СІ такі, як невисоке навантаження по фактору загального інтелекту і кореляції з особистісними рисами.

2. СІ являє собою не стільки здатність, скільки знання, уміння й навички, набуті протягом життя. Дійсно, характеризуючи СІ, дуже важко не апелювати знаннями людей і соціальних ситуацій та уміннями їх вирішувати.

3. СІ – особистісна риса, яка визначає успішність соціальної взаємодії. Такий підхід – природна реакція на відносно низькі кореляції СІ з іншими видами інтелекту й відносно високі – з особистісними властивостями [7].

Отже, у широкому сенсі СІ – це здатність до пізнання соціальної реальності, хоча місце СІ у структурі здібностей залишається поки нечітко визначеним, більшість дослідників обстоюють думку про те, що СІ є видом інтелекту, правда, досить своєрідним, бо в його функціонуванні виявляються ті ж закономірності, які спостерігаються у сфері загального інтелекту. Таким чином, академічний інтелект і СІ виступають суміжними сторонами інтелекту.

Пізніше дослідники стали розглядати СІ як здатність до пізнання (теорія компетентності). Найбільш інтенсивно проблемою соціальної компетентності вчені стали займатися у 80-90-х роках ХХ ст., створюючи взаємодоповнюючі моделі: М. Аргіл (професійна та комунікативна компетентність, 1974); Г. Оппенхеймер (мотиваційна та операціональна сторони); Дж. Співак і М. Шур (набір взаємопов'язаних умінь у вирішенні міжособистісних проблем); К. Рубін, Л. Роуз-Креснор (поняття соціальних сценаріїв); Р. Селман (робота з інформацією, 1980); У. Пфінгстен, Р. Хінч (когнітивні, емоційні, моторні способи поведінки); М. Форд, М. Тісак (група ментальних здібностей, пов'язаних з обробкою соціальної інформації, 1983); Р. Стернберг (ситуативний інтелект, 1985); Н. Кентор (прагматична сторона, 1987) та ін. [1; 7].

Отже, СІ – це інтегральна інтелектуальна здібність, яка визначає успішність спілкування та соціальної адаптації.

Більш глибокому розумінню феномена СІ, його природи та соціальних механізмів сприяє аналіз структури зазначеного явища. Серед існуючих теорій, заслуговує на увагу концепція СІ, запропонована вітчизняним вченим – В. Куніциною [6]. На відміну від обговорюваних вище уявлень про СІ, вона вважає можливим виділення окремого аспекту цього складного явища – комунікативно-особистісного потенціалу, котрий є достатньо узагальненим і дозволяє наблизитись до розуміння специфічної структури СІ та особливостей його функціонування на різних вікових етапах.

Авторка пропонує розуміти СІ як багатомірну, складну структуру, що має наступні складові:

1. Комунікативно-особистісний потенціал – комплекс властивостей, які полегшують чи ускладнюють спілкування, на їх основі формуються такі інтегральні комунікативні якості як психологічна контактність і комунікативна сумісність; це – основний стрижень СІ.

2. Характеристики самосвідомості – почуття самоповаги, відсутність придушених імпульсів, відкритість новим ідеям.

3. Соціальна перцепція, соціальне мислення, соціальна уява, соціальне уявлення, здібність розуміти і моделювати соціальні явища, розуміти людей та мотиви, що ними керують.

4. Енергетичні характеристики – психічна і фізична витривалість, активність, слабка виснаженість.

Виходячи з цього, В. Куніцина запропонувала таке визначення: СІ – це глобальна здібність, яка виникає на базі комплексу інтелектуальних, особистісних, комунікативних і поведінкових рис та рівня енергетичного забезпечення процесів саморегуляції. Ці риси обумовлюють прогнозування розвитку міжособистісних ситуацій, інтерпретацію інформації і поведінки, готовність до соціальної взаємодії та прийняття рішень. В свою чергу, зазначені здібності дозволяють досягти гармонії з собою й оточуючим середовищем.

Поглибленню уявлень про СІ сприяє теорія, розроблена Д. Ушаковим, який, характеризуючи концепцію СІ, виокремлює три групи критеріїв, що описують зазначене явище: когнітивні, емоційні та поведінкові. Змістовно кожен з компонентів може бути представлено таким чином [10]:

1. Когнітивний:

- соціальні знання (знання про людей, знання спеціальних правил, розуміння оточуючих);
- соціальна пам'ять (пам'ять на імена та обличчя);
- соціальна інтуїція (оцінка почуттів, визначення настрою, розуміння мотивів, вчинків інших людей, здатність адекватно сприймати поведінку інших в межах соціального контексту);
- соціальне прогнозування (формулювання планів власних дій, рефлексія власного розвитку, оцінка невикористаних альтернативних можливостей);

2. Емоційний:

- соціальна виразність (емоційна виразність, емоційна чутливість, емоційний контроль);
- співпереживання (здатність ставити себе на місце інших, долати комунікативний та моральний егоцентризм);
- здатність до саморегуляції (уміння регулювати власні емоції та настрої);

3. Поведінковий:

- соціальне сприймання (уміння слухати співрозмовника, розуміння гумору);
- соціальна взаємодія (здатність і готовність працювати спільно, здатність до колективної взаємодії);
- соціальна адаптація (уміння пояснити й переконати інших, відкритість у взаєминах з оточуючими).

Вивчивши та проаналізувавши різноманітні концепції, та орієнтуючись на них, І. Баширов [2] у своїй роботі виокремлює основні структурні елементи СІ, дещо змінюючи змістовне наповнення структурних компонентів (Таблиця 1).

Таблиця 1

Модель соціального інтелекту

<i>Компоненти</i>	<i>Склад компоненту</i>	<i>Показники</i>
Когнітивний	Соціальні знання	Знання спеціальних правил поведінки
	Соціальна пам'ять	Пам'ять на імена та обличчя
	Соціальне мислення	Орієнтація у почуттях
		Орієнтація у настрої
		Рефлексія вчинків інших людей
	Соціальне прогнозування	Формулювання планів власних дій
		Рефлексія власного розвитку
Соціальна перцепція	Уміння слухати співрозмовника	
	Уміння розуміти мову жестів	
Емоційний	Соціальна чутливість	Емоційна виразність
		Емпатія
	Здатність до саморегуляції	Самоконтроль
		Емоційна врівноваженість
Комунікативно-організаційний	Соціальна адаптивність	Уміння пояснювати й переконувати інших
		Відкритість у стосунках з оточуючими
	Соціальна взаємодія	Здатність і готовність до співпраці
		Здатність до колективної взаємодії

Зважаючи на вміщене вище, можна зазначити, що аналіз структури СІ дозволяє більш чітко зрозуміти його механізми і функції у процесі міжособистісної взаємодії. У сучасній науці умовно виділяються дві групи функцій: психологічні (В. Куніцина) та педагогічні (О. Новиков, Д. Ушаков).

Група психологічних функцій [6]:

1. Адаптивна – забезпечення адекватності в умовах, що змінюються.
2. Плануюча – формування програм і планів успішної взаємодії у тактичному й стратегічному напрямках, вирішення поточних задач.
3. Прогностична – планування міжособистісних подій і прогнозування їх розвитку завдяки загостренню інтуїції, психологічної витривалості.
4. Мотиваційна, розширення мотиваційної компетенції.
5. Регулятивна – надання оперативної інформації, націленої на підтримку оптимального психологічного клімату у спілкуванні, який характеризується загальним емоційним налаштуванням на виконання спільної діяльності.
6. Саморозвиток, самопізнання, самонавчання.
7. Інтегральна – формування довготривалих взаємин з перспективою.
8. Мобілізаційна – подолання неочікуваних криз, тривалих стресів, ситуацій, які загрожують самоповазі.

Група педагогічних функцій [1; 8; 10]:

1. Пізнавально-оціночна функція полягає у визначенні індивідуальних можливостей для досягнення результатів діяльності, реальної допомоги оточуючим. СІ забезпечує переробку інформації, необхідної для прогнозування результатів діяльності. Реалізація цієї функції відбувається за умови розумової активності з боку суб'єкту спілкування й дозволяє відібрати значущу інформацію, адекватну ситуації комунікації, що склалася та сформулювати оціночні судження про те, що відбувається.

2. Комунікативно-ціннісна функція пов'язана із потребою розуміти оточуючих і бути зрозумілим для них. Пізнаючи себе у постійному спілкуванні з іншими, людина активно виокремлює та засвоює норми й еталони взаємин. Зазначена внутрішня діяльність полягає в тому, що суб'єкт спілкування сподівається на певне ставлення, думки, оцінки з боку конкретних людей чи групи в цілому. Це приводить до формування іміджу людини, який залежить від реалістичності її розуму, здатності об'єктивно сприймати й

узагальнювати різноманітні й інколи суперечливі оцінки її персони іншими людьми, що й дозволяє формувати власний образ, орієнтуючись на існуючі цінності.

3. Рефлексивно-корекційна функція відображається, з одного боку, у самопізнанні та усвідомленні недоліків і переваг власної соціальної взаємодії, з іншого, – гарантує внесення змін у процес взаємодії, націленої на зменшення внутрішнього конфлікту, зростання контролю емоцій і потреб. Рефлексія забезпечує зв'язок із соціальним середовищем, полягаючи в усвідомленні людиною того, як вона сприймається іншими. Корекційний аспект функції розкривається у забезпеченні стійкості внутрішнього світу, у стосунках з оточуючим середовищем, оскільки СІ стримує прорив негативних емоцій, допомагає вийти із стану стресу, дозволяє здійснити вибір механізму психологічного самозахисту, спрямованої на збереження самоповаги особистості.

Структура зазначених вище функцій виявляється в їх супідрядності. Прояви СІ залежать від змісту діяльності, яка й визначає домінування певної функції. У процесі цілепокладання провідною стає пізнавально-оціночна функція, а решта функцій створюють умови для її реалізації. Визначення спрямування цілей опосередковується реалізацією комунікативно-ціннісної функції. Встановлення індивідуальних темпів реалізації своїх можливостей приводить до домінування рефлексивно-корекційної функції над іншими.

Висновки

1. Феномен соціального інтелекту являє собою досить новий предмет дослідження як для зарубіжної, так і для вітчизняної науки. Його концептуалізація стала можливою на межі загальної, вікової, соціальної, когнітивної психології та персонології.

2. СІ – стійка специфічна здатність розуміти самого себе та інших людей, їх взаємини, прогнозувати міжособистісні події на основі індивідуальних розумових процесів, афективного реагування та соціального досвіду. Часто саме сферу можливостей суб'єкт-суб'єктного пізнання називають СІ.

3. У межах загальнопсихологічного підходу за аналогією з абстрактним інтелектом виокремлюються вербальні і невербальні складові СІ. Завдяки подвійній репрезентації: вербальній (формально-логічний інтелект) та невербальній (інтуїція) СІ забезпечує ефективну комунікацію.

4. Віковий підхід розглядає логіку розвитку СІ в онтогенезі. СІ – це здатність орієнтуватися на суттєві характеристики комунікативної ситуації, які не піддаються безпосередньому спостереженню, і здатність, спираючись на ці орієнтири, обирати можливі способи опосередкованого досягнення власних/спільних цілей.

5. Представники соціально-психологічного підходу вважають СІ здатністю приймати рішення щодо поведінки у конкретній міжособистісній ситуації, спираючись на сприйняту раніше інтерпретовану інформацію.

6. Основними психологічними функціями СІ виступають: адаптивна, плануюча, прогностична, мотиваційна, регулятивна, саморозвитку, інтегральна, мобілізаційна; основними педагогічними функціями – пізнавально-оціночна, комунікативно-ціннісна та рефлексивно-корекційна.

7. Загальноприйнятою у вітчизняній психологічній науці є трикомпонентна структура СІ, яка містить когнітивну, емоційну та комунікативно-організаційну складові.

Використані джерела

1. Анурин В.Ф. Интеллект и социум: Введение в социологию интеллекта / В.Ф. Анурин. – Новгород: Издательство Нижегородского университета, 1997. – 436 с.
2. Баширов И.Ф. Социальный интеллект как фактор успешности профессиональной деятельности военного психолога : автореф. дис. на соиск. степ. канд. психол. наук. : спец. 19.00.05. "Социальная психология" / И.Ф. Баширов. – М., 2006. – 26 с.
3. Бобнева М.И. Психологические проблемы социального развития личности // Социальная психология личности / Отв. ред. М.И. Бобнева, Е.В. Шорохова. – М.: Изд-во "Наука", 1979. – С. 35-63.
4. Емельянов Ю.Н. Активное социально-психологическое обучение / Ю.Н. Емельянов. – Л.: Изд-во Ленинградского университета, 1985. – 168 с.
5. Калина Н.Ф. Диагностика социального интеллекта личности / Н.Ф. Калина // Журнал практикующего психолога. – 1999. – № 5. – С. 159-178.
6. Куницына В.Н. Межличностное общение / В.Н. Куницына, Н.В. Казаринова, В.М. Погольша. – СПб.: Питер, 2003. – 544 с.
7. Практический интеллект / Р.Дж. Стернберг, Дж.Б. Форсайт, Дж. Хедланд, Дж.А. Хорвард, Р.К. Вагнер, В.М. Вильямс, С.А. Снук, Е.Л. Григоренко. – СПб.: Питер, 2002. – 272 с.
8. Савенков А.И. Концепция социального интеллекта / А.И. Савенков. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.den-za-dnem.ru>.
9. Социальный интеллект: теория, измерение, исследования/ Под. ред. Д.В. Люсина, Д.В. Ушакова. – М.: Институт психологии РАН, 2004. – 392 с.

10. Ушаков Д.В. Социальный интеллект как вид интеллекта // Социальный интеллект: Теория, измерение, исследования / Под ред. Д.В. Ушакова, Д.В. Люсина. М.: Изд-во МГУ, 2004. – С. 11-29.
11. Чеснокова О.Б. Возрастной подход к исследованию социального интеллекта у детей / О.Б. Чеснокова // Вопросы психологии. – 2005. – № 6. – С. 35-45.

Liahovets L.O.

SOCIAL INTELLIGENCE: CONCEPT, FUNCTIONS, STRUCTURE

In this paper the analysis of theoretical approaches in a national and international psychological science, which affirm that nowadays social intelligence appears as a concept, which does not yet have a single, unanimous explanation is done. A variety of approaches to defining social intelligence demonstrates the ambiguity of its structure and functions. The consideration of social intelligence effects done by scientists, who advocate general and psychological, age and social and psychological approaches, gives an opportunity to reveal several common features in its definitions, such as: 1) the majority of approaches treat social intelligence as ability, so it is associated with certain activity and performs a personal formation; 2) the number of researchers admit that social intelligence is independent from academic intelligence, 3) social intelligence is described as a complex structural entity consisting of several abilities, 4) the subject matter of these abilities is the set of relations between events in which people are acting themselves.

Social intelligence is viewed as a global capability that occurs on the basis of a complex intellectual, personal, communicative and behavioral traits and energy supply level for self-regulation processes. These features lead to interpersonal situations development predicting, interpretation of data and behavior, commitment to social responsibility and decision making. The contents of a three-component structure of social intelligence such as cognitive, emotional, communicative and organizational are revealed in details. The characteristic of leading social intelligence functions, which are adaptive, planning, predictive, motivation, regulatory, self-developing, integrating, mobilization, cognitive appraisal, communicative and values, reflexive and correction is given.

Key words: social intelligence, ability.

Стаття надійшла до редакції 20.09.2013

